

АНОТАЦІЯ

Глазов Олександр Миколайович. Удосконалення співробітництва територіальних громад. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». – Полтавський державний аграрний університет, Полтава, 2023.

Дисертацію присвячено розробці теоретико-методичних засад співробітництва територіальних громад та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо його вдосконалення з врахуванням викликів безпекової нестабільності та перспектив євроінтеграції України.

Об’єктом дослідження є розвиток системи місцевого самоврядування в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні рекомендації щодо удосконалення співробітництва територіальних громад.

У дисертації вперше обґрунтовано теоретико-методичні основи інституційної взаємодії громад у процесі їх співробітництва, які передбачають формування системи відносин при різнорівневих взаємодіях з суб’єктами внутрішнього (орган місцевого самоврядування, бізнес, громадськість, соціальні спільноти,) та зовнішнього (інші територіальні громади, державна влада, громадські організації та об’єднання, міжнародні партнери) середовища. Подібний підхід до розуміння співробітництва територіальних громад відображає перспективи формування системи взаємодій громади на всіх інституційних рівнях.

Досліджено управлінсько-історичні передумови становлення інституту територіальних громад як суб’єктів місцевого самоврядування. Узагальнено основні підходи до розуміння сутності громади (суспільний, економічний, політичний, управлінський, правовий, інтеграційний); ознак громади (інтеграційний підхід зокрема враховує правові підстави віднесення територіальної громади до певної адміністративно-територіальної одиниці, рівень соціальної згуртованості, самоорганізаційну активність, сформованість

відчуття приналежності до громади), способів волевиявлення населення та напрямів розвитку громади). Розроблені теоретико-методичні положення дозволяють поглибити наукове розуміння суб'єктності громади та її місце в діяльнісній парадигмі співробітництва й інтеграції.

Проаналізовано нормативно-правове середовище співробітництва територіальних громад України, що дозволяє говорити про наявність сприятливих передумов для активізації взаємодій громад на всіх інституційних рівнях.

Вивчено практику співробітництва територіальних громад України в умовах децентралізації шляхом застосування авторського методичного підходу, який передбачає аналіз взаємодій у межах громади, взаємодії громади з органами державної влади, з іншими громадами регіону та держави, з зарубіжними громадами-партнерами, неурядовими вітчизняними і зарубіжними громадськими організаціями.

Здійснено критичну оцінку ролі держави у стимулюванні співробітництва територіальних громад України, механізмів та інструментів державної підтримки співробітництва територіальних громад.

Виявлено специфіку й можливості співробітництва територіальних громад України в період війни, що дозволило здійснити науково-прикладне обґрунтування визначення пріоритетів співробітництва громад в умовах нестабільності. Надано рекомендації щодо функціональності громад залежно від стану їх безпеки та можливостей стимулювання релокації бізнесу й підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Обґрунтовано пріоритети стимулювання співробітництва територіальних громад України на шляху повоєнного відновлення, що передбачає здійснення класифікації громад за безпековим критерієм та розроблення методики оцінювання потенціалу розвитку громад й ефективності їх співробітництва, створення профілю стійкості громад. Це дозволяє визначити стратегічні пріоритети розвитку територіальних громад, які слугуватимуть критеріями державного стимулювання їх співробітництва

Запропоновано способи активізації участі громадських інститутів у процесах співробітництва територіальних громад України. Вони поєднують прямі взаємодії з громадами шляхом регрантингової, благодійної діяльності, менторства, організаційної, освітньої, інформаційної, виконавчої, рекомендаційної діяльності, а також через їх посередництво в міжнародних взаємодіях.

Сформульовано рекомендації щодо стимулювання міжнародного співробітництва територіальних громад в контексті євроінтеграційних перспектив України. Доведено важливість програмної діяльності інститутів громадянського суспільства у формуванні грантової історії громад та їх стимулювання в написанні проєктів на участь у грантових конкурсах, які дозволяють сформувати пізнаваність громад в міжнародному просторі.

Ключові слова: міжмуніципальне співробітництво, територіальна громада, місцеве самоврядування, децентралізація, співробітництво територіальних громад, місцевий бюджет, проєкти партнерства, економічний розвиток, об'єднана територіальна громада, публічне управління, сільські території, грантова історія громади, громадські інститути.

ANNOTATION

Oleksandr Mykolayovych Glazov. Improvement of cooperation of territorial communities. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 281 "Public management and administration". – Poltava State Agrarian University, Poltava, 2022.

The dissertation is devoted to the development of the theoretical and methodological foundations of the study of the cooperation of territorial communities and the justification of practical recommendations for its improvement, taking into account the challenges of security instability and the prospects of Ukraine's European integration.

The object of the study is the development of the system of local self-government in Ukraine.

The subject of the research is theoretical and methodological principles and practical recommendations for improving the cooperation of territorial communities.

In the dissertation, for the first time, the theoretical and methodological foundations of the institutional interaction of communities in the process of their cooperation are substantiated, which provide for the formation of a system of relations at various levels of interaction with internal (local self-government bodies, business, the public, social communities) and external (other territorial communities, state government, public organizations and associations, international partners) environment. A similar approach to understanding the cooperation of territorial communities reflects the prospects of forming a system of community interactions at all institutional levels.

The administrative and historical prerequisites for the formation of the institution of territorial communities as subjects of local self-government have been studied. The main approaches to understanding the essence of the community (social, economic, political, administrative, legal, integration) are summarized; features of the community (the integration approach, in particular, takes into account the legal grounds for assigning a territorial community to a certain administrative-territorial unit, the level of social cohesion, self-organizational activity, the formation of a sense of belonging to the community), ways of expressing the will of the population and directions of community development), ways of expressing the will of the population and directions of community development.

The developed theoretical and methodological provisions allow to deepen the scientific understanding of the subjectivity of the community and its place in the activity paradigm of cooperation and integration.

The normative and legal environment of cooperation of territorial communities of Ukraine has been analyzed, which allows us to talk about the presence of favorable prerequisites for the activation of community interactions at all institutional levels.

The practice of cooperation of territorial communities of Ukraine in conditions of decentralization was studied by applying the author's methodical approach, which involves the analysis of interactions within the community, interaction of the community with state authorities, with other communities of the region and the state, with foreign partner communities, non-governmental domestic and foreign public organizations.

A critical assessment of the role of the state in stimulating the cooperation of territorial communities of Ukraine, mechanisms and instruments of state support for cooperation of territorial communities was carried out.

The specifics and possibilities of cooperation between territorial communities of Ukraine during the war period were revealed, which made it possible to carry out a scientific and applied justification for determining the priorities of community cooperation in conditions of instability. Recommendations are provided regarding the functionality of communities depending on their security status and opportunities to stimulate business relocation and support internally displaced persons.

The priorities of stimulating the cooperation of territorial communities of Ukraine on the way to post-war recovery are substantiated, which involves the classification of communities according to security criteria and the development of methods for evaluating the development potential of communities and the effectiveness of their cooperation, creating a community resilience profile. This makes it possible to determine strategic priorities for the development of territorial communities, which will serve as criteria for state stimulation of their cooperation.

Ways to intensify the participation of public institutions in the processes of cooperation of territorial communities of Ukraine are proposed. They combine direct interactions with communities through re-granting, charitable activities, mentoring, organizational, educational, informational, executive, advisory activities, as well as through their mediation in international interactions.

Recommendations for stimulating international cooperation of territorial communities in the context of Ukraine's European integration prospects have been formulated. The importance of the program activities of civil society institutes in

shaping the grant history of communities and their stimulation in writing projects for participation in grant competitions, which make it possible to form recognition of communities in the international space, is proven.

Keywords: inter-municipal cooperation, territorial community, local self-government, decentralization, cooperation of territorial communities, local budget, partnership projects, economic development, united territorial community, public administration, rural areas, grant history of the community, public institutions.